

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Turistide alkoholi ostumahu uuring

Tallinn
Mai 2009

Tellija: EV Põllumajandusministeerium

Vastutavad täitjad: Liina Ernits, Vilja Vähi

Projektigrupi koosseis: Pille Liivaauk

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 668 1242

e-mail: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	5
Eesti väliskülastajate arv ja struktuur.....	7
Turistide poolt kaasa ostetud alkohol.....	8
Turistide alkoholi brändieelistused Eestis.....	15
Alkoholsete jookide tarbimisuuringutest Rootsis ja Soomes.....	18
Kokkuvõte	25

Sissejuhatus

Töö on teostatud EV Põllumajandusministeeriumi tellimusel.

Töö **eesmärgiks** on anda hinnang turistide poolt ostetud alkoholsete jookide mahule ja ise-loomustada selle trendi põhilistes Eesti turismi piirkondades. Turistide all mõeldakse antud töös välituriste. Kooskõlastatult tellijaga olid töö ülesanneteks:

- leida kui suure osa moodustavad turistide kaasaostud alkoholi müügikäibest ja tarbimisest;
- kuidas on turistide alkoholsete jookide ostud ajas muutunud;
- millised on turistide poolt enamostetud alkoholsete jookide brändid.

Töös on kasutatud EKI poolt läbi viidud alkoholikaupluste vaatlusi ja juhatajate küsitluse tulemusi, Statistikaameti majutuste statistikat, tollistatistika, aktsiisimaksude laekumise statistikat, EAS Turismiarengukeskuse infomaterjale, Rootsi SoRAD-i ning Soome Statistikaameti, THL-i, Valvira ja TNS Gallup OY tehtud põhjalikke alkoholsete jookide tarbimis- ja turistide alkoholi sisseveo uuringuid. EKI viis kaupluste küsitluse läbi 2008. aasta oktoobris 14-s Tallinna kesk- ja vanalinna ning sadamapiirkonna alkoholi- ja toidukaupluses intervjuude vormis.

Töö maht on 26 lehekülge.

Turistide alkoholi ostumahu uuring

Eesti väliskülastajate arv ja struktuur

2008. aastal Eestit külastanud välisriikide kodanike arv võrreldes 2007. aastaga suurenes Statistikaameti andmetel kokku 16,2% ja ulatus ligi 4,1 mln külastajani (tabel 1). Eesti külastatavus suurenes peamiselt Soome kodanike arvu suurenemise tõttu. Soomlasi saabus Eestisse 2008. aastal 30% ehk 526 tuhande külastaja võrra enam ning nende osakaal moodustas kõikidest piiriületustest 56%. Aastaga kasvas kiiresti ka Venemaalt saabujate arv (+24%, +72 tuh in) ja nende osakaal kõigist Eestisse saabujatest oli 9%. Eesti külastatavus enamuses teistest välisriikidest, mida võib järelda majutusstatistika alusel, 2008. aastal vähenes.

Tabel 1

Eestit külastanud välisriikide kodanike arv (tuh inimest, piiriületus elukohariigi alusel)

	2003	2005	2006	2007**	2008**	2008/ 2007, +,- %
Piiri ületanud väliskülastajaid kokku*	3378	4300*	4200*	3515	4087	16,2
Leedust	127	108	108	0,0
Lätist	414	531	523	-1,5
Rootsist	150	250*	240*	283	278	-1,8
Soomest	1788	2000*	1850*	1763	2289	29,8
Venemaalt	296	303	375	23,8
Majutatud väliskülastajate arv	1127	1453	1427	1379	1433	3,9
sellest Soomest	706	799	749	707	728	3,0
Rootsist	67	108	106	90	86	-4,4
Saksamaalt	68	109	90	87	92	5,7
Itaaliast	13	27	27	25	26	4,0
USA-st	13	20	20	22	19	-13,6
Prantsusmaalt	8	17	17	18	18	0,0
Norrast	30	41	49	56	47	-16,1
Suurbritanniast	30	63	61	56	47	-16,1
Venemaalt	37	53	67	56	82	46,4

*Peale Eesti liitumist EL-iga ei peetud piiriületuste statistikat liikmesriikide kodanike kohta 2004.-2006. aastatel, mil piiriületuste hinnangud on tehtud EKI poolt Soome ja Rootsi reise statistika ning SA Eesti majutusstatistika alusel.

**alates 2007. aastast SA piiriületuste statistika.

Allikas: SA, EKI arvutused

Majutatud välisküllastajate arv oli Statistikaameti 2008. aasta majutusstatistika andmetel 1433 tuhat külastajat, eelmise aastaga võrreldes suurenes see 3,9%. Majutatud välisküllastajate seas on võrreldes 2007. aastaga kiiremini tõusnud külastatavus Venemaalt (+46,4%). Majutatute arv suurenes aastaga veel Saksamaalt (5,7%), Itaaliast (4%) ja Soomest (3%), kuid ülejäänud riikidest langes. Lähiriikide, peamiselt Soome ja ka Rootsi kodanike välisküllastuste puhul oli Eesti EL-iga liitumisjärgsetel aastatel suures osas tegemist nn kaubaturismiga ning seda tingis Eesti hindade madalam tase võrreldes nende riikidega. 2006.-2007. aastatel Eesti, Soome ja Rootsi hinnatasemete erinevus vähenes ning sellega seoses vähenes neil aastatel ka ühepäevaküllastajatest soomlaste arv. 2008. aastal tõusis kange alkoholi hind Soomes aktsiisimaksu tõusu tagajärjel 10,5%, siidrite ja keskmise kangusega õlle hind 3,5% ning see on olnud põhjuseks kaubaturismi uueks suurenemise laineks Soomest Eestisse. Soomlaste reisiaktiivsuse kasvu on soosinud ka laevaliikluse tihenemine Soome ja Eesti vahel.

Soome enda väga põhjalikud reisi- ja alkoholi sisseveo uuringud 2004-2008. aastate kohta näitavad, et 18-74-aastaste soomlaste 2006-2007. aastate Eesti küllastatavuse 8%-line aastane vähenemine pöördus 2008. aastal taas tõusule ja Eestit külastas 7% Soome kodanikke enam kui 2007. aastal¹. Eesti SA andmed näitavad Soome kodanike piiriületust Eestisse ning teatud osas on Eesti-Soome piiriületuses sees ka Soomet elukohariigina märkivad eestlased, kes töötavad Soomes ning kelle arv on viimastel aastatel suurenenud.

Turistide poolt kaasa ostetud alkohol

Turistide poolt alkoholsete jookide kaasaostude mahu hindamiseks on kasutatud 2008. aasta oktoobris EKI poolt läbi viidud turismipiirkondade alkoholikaupluste spetsialistide ja juhatajate küsitluse tulemusi ja Statistikaameti andmeid Eestis majutatud ja piiri ületanud väliskülaliste kohta. Samuti on kasutatud Rootsis ja Soomes tehtud põhjalikke uuringuid elanikkonna alkoholitarbimisest², kus lisaks riikliku statistika andmetele tarbimise kohta on käsitletud ka välismaal tarbitud ja välismaalt kaasa toodud alkoholsete jookide osa nende maade elanike alkoholsete jookide tarbimises, aga ka salaalkoholi osakaalu. Suurema osa turistide poolt Eestist kaasa ostetud alkoholist ostsid ka 2008. aastal soomlased ja rootslased.

Võrreldes 2007. aastaga külastas 2008. aastal Eestit rohkem välisturiste, sh ostuturiste Soomest. Kuid soomlased eelistavad üha rohkem alkoholi kaasa osta laevadelt, eriti lahjemaid ja mahukamaid jooke ning kauplustes nende alkoholiostud 2008. aastal vähenesid võrreldes varasemaga. Kokku on soomlaste alkoholiostud välismaalt kasvanud. Suuremas osas tehakse need Eestis. Sellele on kaasa aidanud laevaliikluse tihenemine Soome ja Eesti

¹ Tilastokeskus, Suomalaisten matkailijoiden tupakan ja alkoholin tuonti ulkomaanmatkoilta 2004-2008

² 1.Resandeförsel av alkohol. SoRAD, Stockholm 2006.

2.Den totala alkoholkonsumtionen i Sverige under 2008. SoRAD, Stockholms Universitet. 2008

3.Tilastokeskus, Suomalaisten matkailijoiden tupakan ja alkoholin tuonti ulkomaanmatkoilta 2004-2008

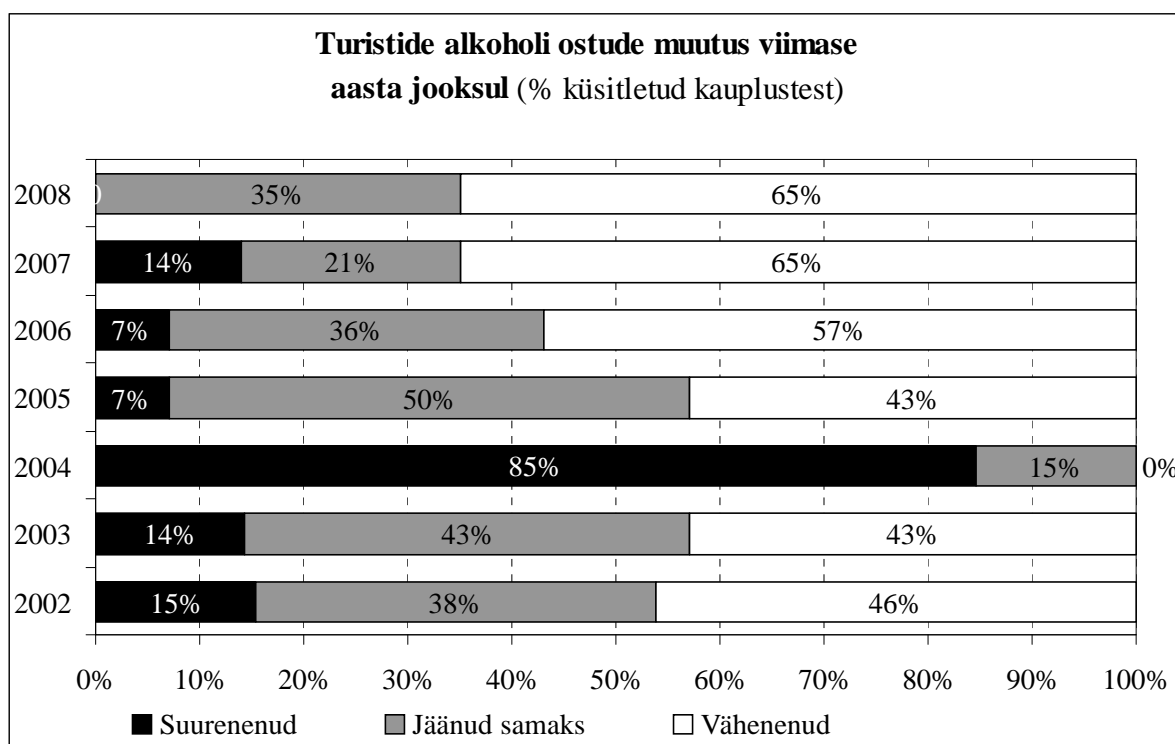
4.THL – Terveysten ja Hyvinvoinnin Laitos, teade 1(2)/2009.

5.Alkoholijuomien matkustajatuontiseuranta 2008. TNS Gallup OY.

vahel ning alkoholi aktsiisimäära tõus Soomes, mille tagajärjel kallinesid kanged alkohoolsed joogid Soomes 2008. aastal 10,5% ning õlu 3,5%.

EKI kaupluste küsitluste tulemustest selgus, et Tallinna vana- ja kesklinna kaupluste alkohoolsete jookide ostudest moodustavad endiselt turistide ostud üle poole, Mere puiestee äärsetes ja sadamapiirkonna kauplustes aga 90%-100%. Turistide alkoholiostude kasvu ei märkinud seekord ükski uuringusse kaasatud kauplustest. 35% turismipiirkonnas asuvatest alkoholikauplustest hindas turistide oste 2008. aastal võrdseks 2007. aastaga ja 65% kauplustest vähenenuks (joonis 1). Alkoholiostude vähenemist turisti kohta keskmiselt märkisid mitmed kesk- ja vanalinna kauplused, enamus sadamapiirkonna kauplusi hindas ostude mahtu võrreldes eelmise aastaga samaks või veidi vähenenuks.

Joonis 1

Allikas: EKI (alkoholi kaupluste spetsialistide küsitlus)

Kaupluste spetsialistide küsitlus näitas, et Eestist kaasa ostetud alkohoolsete jookide keskmised ostukogused turisti kohta võrreldes 2007. aastaga 2008. aastal veidi vähenesid (tabel 2). Varasemast suuremaid ostukoguseid keskmiselt turisti kohta märkisid vaid osad sadamapiirkonna kauplused. Kesk- ja vanalinna kauplused märkisid, et enamus neid kauplusi külastavaid turiste ostab vaid 1-2 pudelit, mida sageli tarbitakse Eestis viibimise ajal ja kodumaale ostetakse kaasa vaid suveniirpudeleid. Kesk- ja vanalinnas jalutavad turistid jalgsi ning siit alkoholi koju kaasa viimiseks on ebamugav tassida. Kaasa ostetakse väga palju suveniirpudelites alkoholi. Norde Centrumis asuv Eesti kõige suurem alkoholipood Winestore hinnangul hakkasid ostukogused veidi vähenema alates 2008. aasta teisest poolaastast. See on ka mõistetav, sest II poolaastal tõusid alkohoolsete jookide jaehinnad Eesti kauplustes oluliselt ning sellega vähenes ka hinnavahe Eestis ja Põhjamaades. Samuti oli tunda esimesi finants- ja majanduskriisi tundemärke, mis muutis tarbijad ostmisel veidi ettevaatlikumaks.

**Ühe konkreetset alkohoolset jooki ostva väliskülastaja
keskmine ostukogus turismipiirkonna kauplustes (liitrites)**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Viin	1.0	1.2	3.0	2.5	2.5	2.0	1.7
Konjak/brändi	0.8	0.9	1.1	1.5	1.2	1.1	1.3
Liköör	1.1	0.9	1.3	1.7	1.7	1.4	1.4
Õlu	11.3	12.6	21.6	18.4	10.9	6.3	6.3
Siider	12.1	11.3	6.8	5.2	4.7
Long drink	13.1	12.6	6.5	6.5	5.9
Vein	2.9	2.5	2.5	2.5	2.8

Allikas: EKI (alkoholi kaupluse spetsialistide küsitlus)

Endiselt võis täheldada erinevusi eri rahvuste alkohoolsete jookide ostukäitumises. Laevaga reisivad püsikliendiks kujunenud soomlased valisid 2008. aastal varasemast hoosalt soodsama hinnaga ostukohti ja ostsid põhiliselt sooduspakkumisega pakutavaid odavaid jooke, pööramata tähelepanu margile. Näiteks Leedus villitud brändi Alita, mis on turistide ostudes küllaltki erandlik, oli müügil soodushinnaga ning Soome ostuturistid ostsid seda suurtes kogustes. Oluliselt on kasvanud soomlaste hulgas odavama Laua Viina populaarsus, vähenenud on Viru Valge ja Saaremaa Viina ostmine. Kuigi viimase aastaga on kallinenud kõik alkohoolsed joogid, on Laua Viin 45% odavam kui Viru Valge ja Saaremaa Viin ning soomlased eelistavad odavamaid tooteid.

2008. aastal vähenes soomlaste ostudes Eesti tootjate *long drink*'ide ja siidrite osakaal. Hakkas silma, et sadamapiirkonna kauplustes puudusid sortimendist eesti *long drink*'id ja siidrid. Kaupluste kommentaarid selle põhjustele olid siin erinevad - osad väitsid, et soomlased soovivad osta vaid oma riigi tooteid, osad ütlesid, et eesti toodangut ei jätku. Ka sadamapiirkonna söögikohtades, näiteks Kekkoneni restoranis, pakuti vaid Soome õlut ja *long drink*'e. Varasemast veelgi enam jälgisid soomlased kõikide alkohoolsete jookide hinnasilte. Sageli oli neil paber kaasas ja võrreldi hoolikalt samade toodete hindu laevas ja maa-pealsetes kauplustes. Kallima hinna tõttu jäeti oma varasemad lemmikud Viru Valge ja Saaremaa Viin ostmata ning osteti odavat. Kallemaid margitoteid ostsid pigem esmakordselt Eestit külastavad turistid. Paljud Soome turistid ostavad kaasa eesti marja-, kohvi- ning koorelikööre.

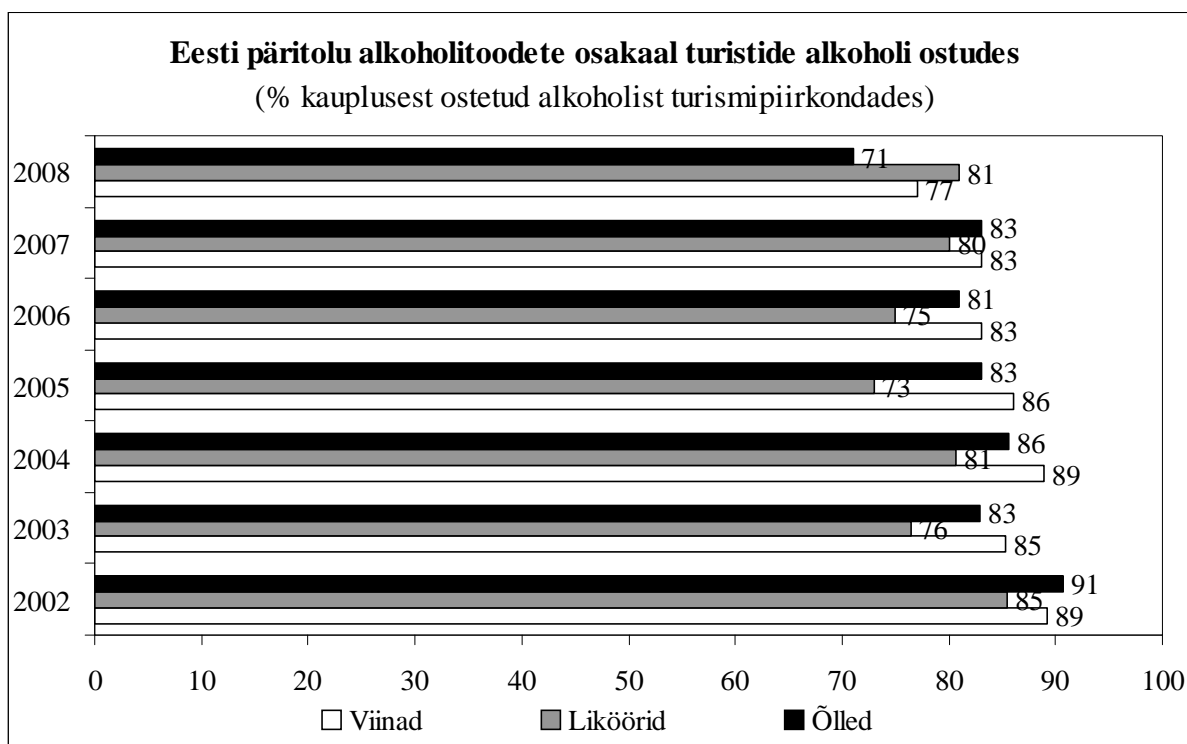
Rootslaste eelistused Eestist kaasaostetava alkoholi osas oluliselt muutunud ei ole - endiselt ostetakse põhiliselt viskit, konjakit ja veine (sh vahuveine) ning importõlut, -siidrit ja -long drinki. Võrreldes eelmise aastaga on rootslased hakanud konjakile enam eelistama viskit. Ka rootslaste puhul on varasemast enam suurenenud oma riigi alkoholitoodete eelistamine. Rootslased ja ka sakslased eelistavad tuntud kaubamärke, pööramata tähelepanu eesti tuntud või uutele alkoholimarkidele. Vene ja Ukraina viinade kvaliteeti peetakse teadlikumate turistide hinnanguil kõrgemaks eesti viinadest. Väliskülastajate seas on kõrgelt hinnatud näiteks kaubamärk Nemiroff. Võrreldes eelmise aastaga ostsid Rootsi turistid Eestist kaasa enam ka rummi ja džinni. Keslinna kauplusi külastavad paljudest riikidest lennukiga saabu-

nud turistid, kelle hulgas on ka palju veinigurmaane ning kes ostavad siit kalleid kindla piirkonna veine oma kollektsioonidesse.

Vene turistide alkoholiostudes oli 2008. aastal esikohal Vana Tallinn.

Alkoholikaupluste spetsialistide küsitlusest selgus, et turistide poolt Eestist kaasaostetud alkoholsetest jookidest oli suurem osa endiselt Eestis toodetud (joonis 2), kuid eesti viinade ja õlle eelistamine on turistide seas võrreldes varasemaga vähenenud. Kui varasematel aastatel oli üle 80% välisküllastajate poolt kaasaostetud viinast ja õllest Eestis toodetud, siis 2008. aastal olid mõlemad eelistusprotsendid alla 80% (viin 71%, õlu 77%). Likööride puhul sellist trendi märgata ei ole.

Joonis 2

Allikas: EKI (alkoholi kaupluste spetsialistide küsitlus)

Alkoholsete jookide **hinnad** on Eestis võrreldes Soome ja Rootsiaga endiselt tunduvalt madalamad ning see on peamiseks põhjuseks miks suurem osa välisküllastajaid alkoholi Eestist kaasa ostavad. Soome alandas aktsiisimakse alkoholile tugevalt 2004. aastal, mis viis alkoholi hinnad langusesse ning hinnavahe Eesti ja Soome vahel vähenes. 2008. aasta alguses Soomes rakendunud kõrgemate aktsiisimäärade tagajärjel, vaatamata ka aktsiisimäära tõusule Eestis, on hinnavahe taas Eesti ja Soome vahel suurenenud. 2008. aasta septembris maksis 0,7-liitrine pudel 38-40%-list kohalikku enamostetavat viina Stockholmis 311.59 Eesti krooni (2007.a 320.27 kr), Helsingis 229.85 krooni (202.00 kr), kuid Tallinnas maksis madalama hinnaklassi viin 114.98 (92.68 kr) ja kõrgema hinnaklassi viin 179.65 krooni (157 kr). Pooleliitrine pudel 4,3-4,7%-list heledat õlut maksis Stockholmis 16.08 Eesti krooni, Helsingis 22.68 krooni ja Tallinnas 12.28 krooni. Lisaks hinnaeelisele on Eestis alkoholi kättesaada-

vus oluliselt lihtsam kui Soomes ja Rootsis. Seegi on üks põhjustest miks põhjanaabrid Eestit alkoholi kaasa ostavad. Samuti ostavad turistid alkoholi kaasa suveniirina või huvist maitsta meie toodete omapära.

Välisküllastajad kulutavad alkoholile Eestis nii kauplustest kojuviimiseks kaasa ostes kui ka toitlustusettevõtetes kohapeal tarbides. Majutatud välisküllastajate arvukuse kasvuga on suurenenud alkohoolsete jookide tarbimine toitlustusettevõtetes, seda eriti lahjade jookide osas. Eestit külastanud välisriikide kodanike **kulutused alkoholile kauplustes 2008.** aastal võrreldes eelmisega oluliselt ei muutunud. Kaupluste hinnangul välisküllastajate ostukogused kauplustes keskmiselt ühe turisti kohta 2008. aastal vähenesid, sest alkohoolsete jookide jaehinnad tõusid märgatavalt (alkohoolsete jookide THI +14,2%). Kuigi 2008. aastal Eestit külastanud välisriikide kodanike arv oli suurem aasta varasemast, jäi turisti kohta väiksemate ostude tõttu turistide poolt kauplustest kaasaostetud alkohoolsete jookide kogumaht väiksemaks aastatagusest.

EKI hinnangul kulutas üks täiskasvanud väliskülaline alkohoolsete jookide kaasaostmisele Eestis 2008. aastal keskmiselt 240 krooni. See on 24 krooni võrra ehk 10% väiksem summa kui eelmisel aastal (2007.a 264 kr). Arvutuste kohaselt ulatus **välisküllastajate poolt kauplustest ostetavate alkohoolsete jookide jaekäive 2008. aastal hinnanguliselt 930-940 miljoni kroonini.** Seega kogu alkohoolsete jookide 2008. aasta jaekäibest kauplustes (5070 mln kr, 2007.a 4733 mln kr) moodustasid välis turistide kaasaostud ligikaudu 18% (2007.a 19%). Rahaliselt kulutasid turistid enam viina ostmiseks, mille ostukulud ulatusid 2008. aastal hinnanguliselt 310 mln kroonini, moodustades 1/3 välisküllastajate alkoholi kaasaostude summast.

Lisaks sellele kulutati alkoholile ka toitlustusettevõtetes ja laevadel. Laevade kaupluste ja toitlustuse jaekäivet ei arvestata Eesti kogu alkohoolsete jookide jaekäibesse ja seega ei ole ka turistide alkoholioste laevadelt antud uuringus arvestatud turistide alkoholi kaasaostude rahalise väärtuse hindamisel. Samuti ei ole ilma spetsiaalse uuringuta võimalik hinnata turistide kulusid alkohoolsetele jookidele Eesti toitlustusasutustes.

Nagu varasematel aastatel, moodustasid põhilise osa turistide alkoholiostudest Soome kodanike ostud, kuivõrd Eestit külastanud välisriikide kodanikest olid üle poolte soomlased ja Soomega on Eestil ka tihedaim liiklusühendus. Soomlased ostsid endiselt valdavalt eesti või omamaiseid alkohoolseid jooke.

Turistide poolt kauplustest ostetud jookide mahud on toodud tabelis 3. 2008. aastal vähenesid kauplustes välisküllastajate poolt ostetavatest alkohoolsetest jookidest lahjemate jookide – õlle, siidrite ja *long drink*'ide kogused, mida eelistati enam osta laevadelt. Arvestatuna **100%-lises alkoholis ostsid välisküllastajad 2008. aastal Eesti kauplustest kaasa 1,74 mln liitrit erinevaid alkohoolseid jooke,** seda oli 4,4% vähem kui aasta tagasi (tabel 3).

Tabel 3

Turistide poolt kaasaostetud alkoholsete jookide kogused (miljon liitrit)

	2003*	2004	2005	2006	2007	2008	'08/'07 +/- %
KAUPLUSTEST							
Õlu	8,0	16,0	14,0	9,0	6,0	5,0	-16,7
Kange alkohol	1,9	4,0	3,5	3,7	3,1	3,0	-3,2
sellest viin	1,3	3,1	2,1	2,2	1,8	1,8	0,0
konjak, viski jt	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,0
liköörid	0,4	0,6	0,8	0,8	0,7	0,7	0,0
Vein	1,2	1,8	1,5	1,5	1,4	1,5	7,1
Lahjad alkohoolsed joogid	...	2,4	2,3	2,9	2,6	2,4	-7,7
Kokku 100%-lises alkoholis	1,29	2,60	2,58	2,26	1,82	1,74	-4,4
LAEVADELT							
Õlu	3,7	9,0	9,0	10,0	9,0	8,0	-11,1
Kange alkohol	1,1	2,1	1,7	1,7	1,6	2,0	25,0
sellest viin	0,5	1,5	1,0	1,0	0,9	1,1	22,2
konjak, viski jt	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0
liköörid	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0
Vein	0,2	0,9	0,8	0,8	0,7	0,7	0,0
Lahjad alkohoolsed joogid	...	1,2	2,0	3,2	2,9	4,3	48,3
Kokku 100%-lises alkoholis	0,63	1,40	1,32	1,48	1,35	1,54	14,1
KOKKU KAUPLUSTEST JA LAEVADELT							
Õlu	11,7	25,0	23,0	19,0	15,0	13,0	-13,3
Kange alkohol	3,0	6,1	5,2	5,4	4,7	5,0	6,4
sellest viin	1,8	4,6	3,1	3,2	2,7	2,9	7,4
konjak, viski jt	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,0
liköörid	0,7	0,9	1,2	1,2	1,1	1,1	0,0
Vein	1,4	2,7	2,3	2,3	2,1	2,2	4,8
Lahjad alkohoolsed joogid	...	3,6	4,3	6,1	5,5	6,7	21,8
Kokku 100%-lises alkoholis	1,92	4,00	3,90	3,74	3,17	3,28	3,5

* laevadelt ostud olid 2003. aastal maksuvabast tsoonist ning need Eesti siseturu müügis ei kajastunud.

Allikas: EKI

Laevadelt ostud on kauplustest ostudest suuremad lahjade alkoholsete jookide ja õlle osas, kangeid jooke eelistatakse sobivama hinna tõttu osta praegu veel enam kauplustest, kuigi ka nende jookide osas on eelistused laevadelt ostudele suurenenud. Varasematel aastatel jagunesid kauplustest ja laevadelt ostetavad alkoholikogused suhtega 2:1 kaupluste kasuks.

Laevadelt kaasaostetavate alkoholsete jookide ostukogused suurenesid 2008. aastal peale õlle kõigi teiste toodete osas. Õlle kaasaostmine vähenes 11%, veinide ostud jäid varasema aasta tasemele.

Laevadel müüdavate alkoholsete jookide maht 100%-lises alkoholis suurenes 2008. aastal 1,54 mln liitrit (2007.a 1,35 mln l) ja oli 14,1% suurem aasta varasemast mahust. **2008. aastal viisid väliskülastajad Eesti kauplustest ja laevadelt ostetuna kaasa alkoholsetid jooke kokku 3,28 mln liitrit arvestatuna 100%-lises alkoholis**, mis on 3,5% rohkem kui 2007. aastal (3,17 mln l). Eesti elanike alkoholitarbimise hindamiseks tuleks turistide kaasaostud Eesti siseturumahust maha arvestada. 2008. aastal tuleks seetõttu alkoholsete jookide siseturu müügitahust 100%-lise alkoholi arvestuses maha arvestada 3,28 mln liitrit ehk 2,45 liitrit kokku ühe Eesti elaniku kohta, kusjuures 1,3 liitrit tuleb väliskülastajate kauplustest ostu arvelt ja 1,15 liitrit laevadelt ostu arvelt (tabel 4).

Tabel 4

Turistide poolt kaasa ostetud alkoholi kogus aastas 100%-lises alkoholis
(kauplustest ja laevadelt kokku)

	2003*	2004	2005	2006	2007	2008
Kokku mln liitrit	1,29	1,32	3,90	3,74	3,17	3,28
Liitrit 1 Eesti elaniku kohta	0,95	2,95	2,89	2,79	2,36	2,45

*ainult kauplustest, sest maksuvabast tsoonist (laevadelt) ostud Eesti siseturu mahus ei kajastunud
Allikas: EKI

EKI poolt 2006. ja 2007. aastatel läbiviidud turistide küsitluse³ andmetel on **turistide alkoholi tarbimine Eesti toitlustusettevõtetes** mahuliselt oluliselt väiksem kui kaasaostetud kogused. 2008. aastal sarnast turistide küsitlust läbi ei viidud. Selle mahu hindamiseks kasutas EKI kahe eelmise aasta tendentse ning turistide arvu ja struktuuris 2008. aastal toimunud muutusi. Saadud tulemusi tuleb pidada hinnangulisteks ning need on toodud tabelis 5.

Tabel 5

Turistide poolt Eestis kohapeal tarbitud alkoholsete jookide kogused
2006. -2008. aastal

	Kokku 100%-lises alkoholis	Pudelile märgitud alkoholisisaldusega				
		Viin	Teised kanged	Õlu	Vein	Lahjad
Kokku mln l - 2006	0,81	0,25	0,13	10,08	0,1	1,26
2007	1,0	0,36	0,23	10,6	0,13	2,27
2008	0,81	0,4	0,2	8,0	0,2	2,0
Keskmiselt ühe Eesti elaniku kohta liitrites						
2006	0,6	0,19	0,10	7,50	0,07	0,94
2007	0,75	0,27	0,17	7,9	0,10	1,69
2008	0,6	0,30	0,15	5,97	0,15	1,49

Allikas: EKI

³ Eesti toidu kuvand turistide seas (välisturistide küsitlus), Tallinn 2007. Eesti Konjunktuuriinstituut. Intervjuueriti kokku 1001 väliskülastajat Tallinnas ja suuremates turismipiirkondades

Seega tuleks Eestis 2008. aastal müüdud alkoholikogusest maha arvata välituristide poolt kaasa ostetud ja koha peal tarbitud alkohol kogumahus 4,09 mln liitrit 100%-lises alkoholisisalduses ehk 3,05 liitrit ühe Eesti elaniku kohta (tabel 6).

Tabel 6

**Turistide poolt kaasa ostetud ja kohapeal tarbitud alkoholi kogus kokku*
aastas 100%-lises alkoholisisalduses**

	2003**	2004	2005	2006	2007	2008
Kokku mln liitrit	1,29	1,32	3,90	4,54	4,17	4,09
Liitrit 1 Eesti elaniku kohta	0,95	2,95	2,89	3,39	3,11	3,05

* 2006 ja 2007. aastal kaasaostud koos kohapeal tarbimisega, varasematel aastatel ainult kaasaostud.

**2003. aastal ainult kauplustest kaasa ostetud kogus, kuna vabatsoonis (laevadelt) ostud Eesti siseturuses ei kajastunud

Allikas: EKI

Turistide eelistatud alkoholibrändid

EKI poolt läbiviidud Tallinna kesk- ja vanalinna ning sadamapiirkonna alkoholikaupluste juhtide ja müüjate intervjuudest selgusid turistide alkoholi kaubamärgieelistused. Igas tootegrupis nimetati 3 enamostetud tootemarki ning jagati tähelepanekuid eri rahvusest ostuturistide käitumise kohta. Tulemused on toodud tabelis 7.

Tabel 7

**Turistide poolt enamostetud alkoholsete jookide tootemargid (3 enamnimetatut seas)
(% antud tootemärke nimetanud kauplustest)**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Viin							
Viru Valge	100%	100%	100%	86%	86%	64%	57%
Saaremaa Viin	92%	100%	100%	93%	64%	71%	50%
Laua Viin			7%	7%	7%	7%	43%
Eesti Standard						50%	21%
Talu Viin				21%	21%	21%	14%
Veskimeister						21%	14%
Rõõmu Allikas						14%	14%
Koskenkorva	23%	29%	14%	14%	7%	7%	14%
Nemiroff							14%
Svensk Vodka							14%
Vodka Osobaja							14%
Russky Standart		7%	7%	14%	14%	14%	7%
Lahe Viin				7%	7%	7%	7%
Stön			7%	7%	7%	7%	7%
Hundijalavesi	8%	43%	14%		7%		
Kapteni		21%	14%				
Estonian Chistal Vodka	8%	7%	14%		7%		
Liiwi		7%					
Vergi				7%	7%	7%	
Y2K			29%		7%		

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Konjakid-brändid							
Larsen	58%	62%	54%	62%	54%	31%	39%
Remy Martin	8%	8%	15%	23%	8%	23%	39%
Meukow	42%	46%	46%	15%	8%	31%	31%
Maxime Trijoe			23%			8%	31%
Hennessy	33%	38%	31%	23%	31%	31%	23%
St Remy Napoleon brändi			38%	77%	39%	23%	23%
Gröstedts					23%	23%	23%
Napoleon Courier		8%		23%	15%	23%	23%
Monnet Cognac		8%	8%			15%	15%
Henrik Brandy Pet	8%			15%	15%	8%	15%
Alita Brandy							15%
Famouse Crouse			23%		8%	15%	8%
Renault	8%	8%	15%	15%	8%	8%	8%
Gigri					8%	8%	8%
Crants			8%			8%	8%
Louis VX			8%	8%	8%		8%
Scottish Leader			8%				8%
Valge Kurg	33%	38%	69%	15%	15%		
Chateau Montifaud		15%	8%				
Hardy	8%			15%	15%	15%	
Red Label			15%			15%	
Jack Daniels			8%				
Royal Edinburg			8%				
Marie XO			8%				
Ibis OX Brandy			8%	23%	8%	8%	
Old Thomas			8%				
Liköörid							
Vana Tallinn	85%	93%	93%	79%	93%	100%	100%
Metsmaasika, marjaliköör	100%	86%	86%	93%	93%	93%	100%
Liviko Maasikaliköör				71%	71%	71%	71%
Jägermeister			14%	29%	36%	36%	36%
Kohviliköör	15%	29%	29%	50%	29%	29%	29%
Bailyes	15%	7%		7%	7%	21%	21%
Boyleys Pisang			7%			7%	21%
Kooreliköör			43%	14%	14%	14%	14%
Koskenkorva Salmiakki			7%			14%	14%
Pirita							14%
Soome liköörid	8%			14%	14%	14%	7%
Kiu Torn	8%					7%	7%
Astelpajuliköör						7%	7%
Minty		29%	14%	14%			
Amaretto		7%	7%	7%	7%		
Sambuka		7%	7%				

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Brendaus		7%					
Donna	8%						
Õlled							
Saku Originaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Koff	42%	50%	29%	57%	43%	50%	43%
A Le Coq Premium	50%	71%	71%	71%	57%	57%	36%
Tšehhi õlled		7%					36%
Karjala			14%	50%	21%	21%	21%
A Le Coq Double Bock					7%	21%	21%
Lapin Kulta			7%	14%		14%	14%
A Le Coq Special						14%	14%
Mariestad				7%	7%	7%	14%
Frederik	8%						14%
Saku Rock					14%	14%	7%
Saku Tume		7%					
Holsten	8%						

Allikas: EKI

Küsitlusest selgus, et turistide **lemmikviinadeks** on endiselt AS Liviko Viru Valge ja AS Altia Eesti Saaremaa Viin, kuid nende osakaal turistide ostudes on võrreldes varasemaga vähenenud. Oluliselt suurenes 2008. aastal turistide seas odavama Laua Viina populaarsus. Turistidest on põhilised viina ostjad endiselt soomlased ja nemad eelistavad üha enam odavaid tooteid. Kohvritega viina ostud kauplustest on jäänud vähemaks kui mõni aasta tagasi. Kvaliteeti eelistavad turistid ostavad ühe pudeli viina, mis on sageli vene Russky Standart, Vodka Osobaja või ukraina Mernaya Na Moloke, Nemiroff või rootsi Svensk Vodka.

Konjakitest-brändidest ostsid turistid Eestist enam Larsenit, Remy Martini, Meukowit ja Maxime Trijoet. Varasemast enam ostetakse rummi.

Likööridest on turistide seas läbi aastate olnud populaarsemad AS Liviko Vana Tallinn ja Metsmaasikaliköör, nii ka 2008. aastal. Lisaks soomlastele ostavad Vana Tallinna likööri heameelega ka teistest rahvustest turistid, eriti venelased. Soome turistid ostavad ka teisi eesti marjalikööri, mis on parasjagu müügil kampaaniahinnaga. Endiselt on väliskülastajate seas populaarne Jägermeister ja erinevad koore- ja kohviliköörid, seda nii eestimaised kui importliköörid.

Turistide poolt Eestist kaasa ostetud **õlle** sortiment on üldiselt väike. Kõik küsitletud kauplused mainisid kolme enamostetud kaubamärgi seas Saku Originaali. Saku kaubamärk on Soomes kõige tuntum Eesti kaubamärk, mida uuringu põhjal märkis teadvat 70% soomlastest. See on ka kõikides turismipiirkonna kauplustes müügil. Populaarsuselt järgmisteks turistide poolt kaasaostetavateks õlledeks oli Soome Koff ja Tšehhi õlled. Soomlased ostavad Eestist kaasa ka Lapin Kultat ja Karjalat. Eesti õllede osakaal turistide ostudes on vähenenud.

Long drink'idest osteti enam importtooteid Sinebrychoff ja Hartwall. Ka selles tootegrupis on 2008. aastal eesti toodete osakaal turistide ostudes vähenenud võrreldes 2007. aastaga.

Siidritest olid eelistatumad Upcider ja Golden Cap, Saku Kiss siidri populaarsus on samuti vähenenud.

Veinide valik, mida turistid ostsid, oli väga lai. Suurem osa turistide eelistas keeratava korgiga veine. Soomlased ostavad palju pakiveine. Samas ostavad väliskülastajad ka kalleid kvaliteetveine.

Alkoholsete jookide tarbimisuuringutest Rootsis ja Soomes

Rootsis tehakse alkoholi tarbimisülevaateid kvartaalselt. SoRADi andmetel tarbiti seal 2008. aastal alkoholseid jooke kokku 9,5 liitrit (100%-liseks arvestatuna) ühe täiskasvanud elaniku kohta. See teeb ühe elaniku kohta ümberarvestatult 7,9 liitrit aastas. Võrreldes 2007. aastaga vähenes tarbimine 3%. Kokku moodustas Rootsis registreeritud alkoholi tarbimine 74% kogu alkoholi tarbimisest. Reisidelt toodud, kodus valmistatud ja salaturult ostetud alkoholi kogused saadakse spetsiaalsete regulaarsete uuringute tulemusel ja neid nimetatakse kokku registreerimata tarbimiseks.

Tabel 8

Alkoholi tarbimise struktuur Rootsi registreeritud ja registreerimata turul

Aasta	Tarbimine 100%-lises, l/1 täiskasvanu kohta	Tarbimine 100%-lises, l/1 elaniku kohta	Osakaal kogutarbimisest, %			
			registreeritud turg	registreerimata turg		
				reisidelt toodud	kodus valmistatud	salaturg
2001	9,1	7,4	72	20	4	4
2002	9,9	8,1	70	19	5	6
2003	10,2	8,4	67	22	4	7
2004	10,5	8,7	62	26	4	8
2005	10,1	8,4	65	22	3	10
2006	9,7	8,1	69	19	3	9
2007	9,8	8,2	71	19	2	8
2008	9,5	7,9	74	18	2	6

Allikas: SoRAD

Systembolagetist ostetud alkoholi tarbimine on viimastel aastatel suurenenud ning 2008. aastal suurenes see ligi 3% võrreldes aastatagusega. Samas teistest kohtadest alkoholiostud vähenesid: lahjema rahvaõlle ostud toidukauplustest -5%, reisidelt kaasaostud -9%, salaalkoholi tarbimine -28%, kodusvalmistamine -10% ning internetist ostud -67%. Restoranidest ostud jäid 2008. aastal eelmise aasta tasemele. Systembolagetist ostetud alkoholi osakaal rootslaste alkoholi kogutarbimises oli 2008. aastal 57% (2007.a 54%), reisidelt kaasaostud ja salaalkohol vastavalt 18% ja 6%.

Jookidest vähenes Rootsis 2008. aastal kange alkoholi tarbimine 12%, rahvaõlle tarbimine 5%, kuid siidri ja teiste lahjade alkoholsete jookide tarbimine suurenes 14% võrreldes eelmise aastaga. Veini ja kange õlle tarbimismahud jäid praktiliselt eelmise aasta tasemele.

Tabel 9

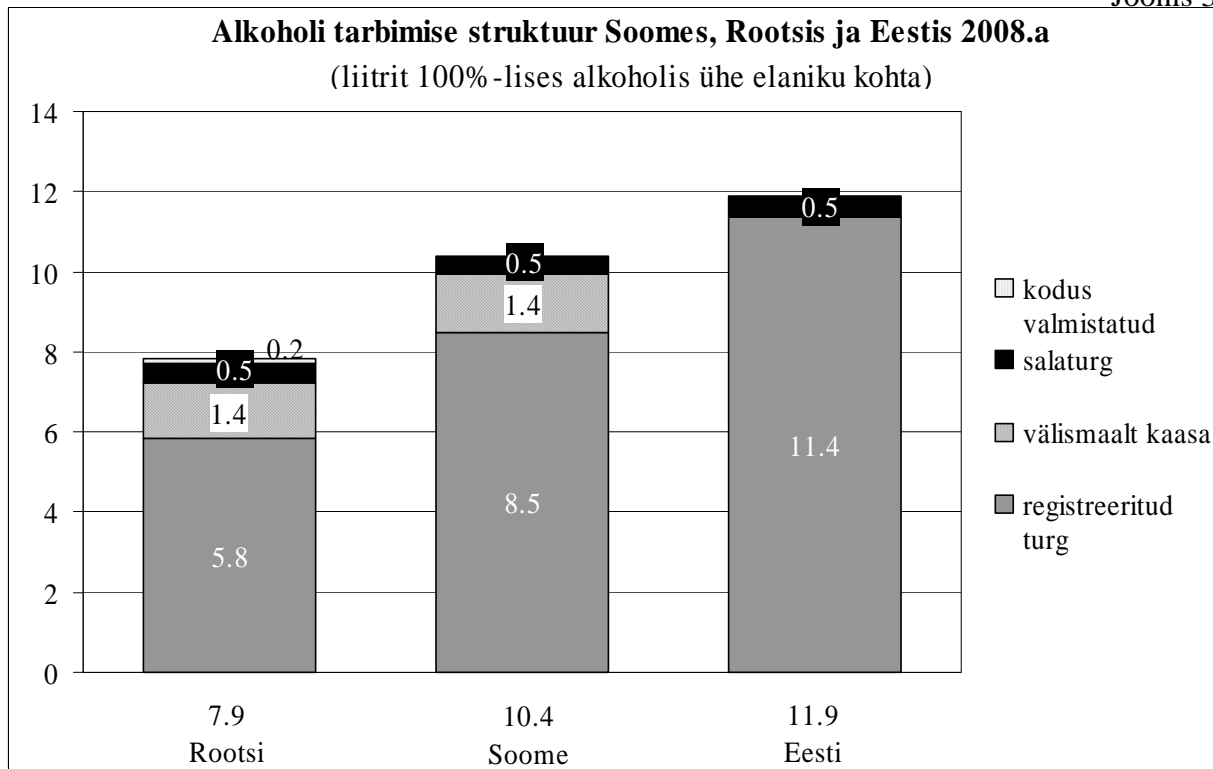
Alkoholsete jookide tarbimine Rootsis ostukohtade järgi
(100%-lises alkoholis l/1 täiskasvanud elanik)

	2005	2006	2007	2008	Muutus, +,- %
Systembolaget	4,92	5,08	5,33	5,48	2,8
Restoranid	0,96	0,96	1,00	1,00	0,0
Rahvaõlu*	0,66	0,71	0,65	0,62	-4,6
Reisidelt toodud	2,28	1,89	1,85	1,69	-8,6
Salakaup	1,0	0,89	0,79	0,57	-27,8
Kodus valmistatud	0,3	0,23	0,20	0,18	-10,0
Internetist	0,04	0,04	0,03	0,01	-66,7
Kokku	10,16	9,76	9,85	9,54	-3,1
sh kanged	2,60	2,44	2,38	2,09	-12,2
vein	3,87	3,69	3,77	3,80	0,8
kange õlu	2,97	2,89	2,89	2,87	-0,7
rahvaõlu*	0,66	0,71	0,65	0,62	-4,6
siider jms	0,14	0,16	14,2

* õlu alkoholisisaldusega 2,25-3,5% ja mida Rootsis tohib müüa tavalistes toidukauplustes üle 18-a vanustele inimestele

Allikas: SoRAD

Joonis 3

Allikad: SoRAD, Valvira, THL, Soome Statistikaamet, EKI

Reisidelt toovad rootslased kaasa valdavalt kangeid alkohoolseid jooke. Nende puhul on ka hinnavahe kõrge maksumääraga Rootsis ja madalama maksumääraga naaber- või kaugemates riikides suurem ning elanike motiveeritus alkoholi kaasaostuks suurem. Õlut ostetakse kaasa põhiliselt Taanist ja Saksamaalt ning sellega tegelevad enam Lõuna-Rootsi elanikud.

Tabel 9

Reisidelt kaasa toodud jookide osakaal vastava joogi kogutarbimises (%)

Aasta	Piiritusjoogid	Vein	Õlu
2001	29	18	21
2002	27	18	19
2003	40	20	17
2004	44	21	23
2005	40	21	20
2006	38	19	17
2007	38	15	14
2008	38	12	14

Allikas: SoRAD

Soome Statistikaameti andmeil on viimastel aastatel Soomes registreeritud alkoholi tarbimine pidevalt kasvanud. Trend muutus aga 2008. aastal, mil alkoholi registreeritud siseturumaht vähenes 1,2%. Eelkõige vähenes kangete alkohoolsete jookide tarbimine, sest nende hinda mõjutas aktsiisimäärade tõstmine Soomes 2008. aasta enim (-5%). Siidri müük vähenes eelmise aastaga võrreldes Soomes 4% ja õlle müük 1%, lahjade segatud alkohoolsete jookide müük aga suurenes ligi 14%, veinitarbimine kasvas 2%.

Kokku oli Soomes registreeritud alkoholi tarbimine 2008. aastal 8,5 liitrit ühe elaniku kohta (100%-lises alkoholis). Seda oli 1,7% vähem kui eelmisel aastal, kuid enam kui varasematel aastatel.

Registreeritud turul vähenes alkohoolsete jookide müük 2008. aastal Alko kauplustes (-2%), kuid suurenes toiduainetekauplustes (+1%), kus on müügil lahjemad õlled ja lahjemad alkohoolsed joogid. Aastaga vähenes müük ka restoranides (-5,8%). Sellega on seletatav ka asjaolu, et kangete alkohoolsete jookide müük kahanes, aga *long drink*'ide müük kasvas. Registreeritud turul müügist moodustas müük Alko kauplustes 42,6%, toiduainetekauplustes 42,7% ning restoranides 14,7%.

Alko kauplusi oli Soomes 2008. aastal kokku 344 ning nende arv on pidevalt suurenenud, samal ajal väheneb pidevalt nende toidukaupluste arv, kus on lubatud müüa lahjasid alkohoolseid jooke (tabel 11). Restoranidest suureneb pidevalt kanget alkoholi serveerivate restoranide hulk ja väheneb ainult lahjasid jooke serveerivate restoranide arv.

Tabel 10

Alkoholsete jookide registreeritud tarbimine (müük) Soomes tootegrupiti

Tootegrupp	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Muutus, +/- %
Miljonites liitrites							
Kanged piiritusjoogid	28,4	33,5	34,7	35,7	35,9	34,1	-5,0
Alla 22% piiritusjoogid	4,4	5,0	4,9	4,7	4,6	4,6	0,0
Veinid	51,1	50,7	52,4	54,8	58,3	59,5	2,1
Siidrid	54,4	52,6	54,0	57,4	59,7	57,3	-4,0
Long drink'id	26,1	25,3	25,6	30,4	37,3	42,5	13,9
Õlu	407,8	428,6	435,0	435,0	451,7	446,5	-1,2
Kokku 100%-lises	40,02	42,76	43,47	44,38	46,05	45,48	-1,2
Liitrites 1 elaniku kohta							
Kanged piiritusjoogid	5,4	6,4	6,6	6,8	6,8	6,4	-5,5
Alla 22% piiritusjoogid	0,8	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	-0,5
Veinid	9,8	9,7	10,0	10,4	11,0	11,2	1,6
Siidrid	10,4	10,0	10,3	10,9	11,3	10,8	-4,5
Long drink'id	5,0	4,8	4,9	5,8	7,0	8,0	13,4
Õlu	78,1	81,8	82,8	82,4	85,2	83,8	-1,6
Kokku 100%-lises	7,7	8,2	8,3	8,4	8,7	8,5	-1,7

Allikad: Valvira, THL, Soome Statistikaamet

Tabel 11

Alkoholsete jookide müügivõrk Soomes

	1995	2008	Muutus, +/-%	
			2008/1995	2008/2007
Alko kauplused	251	344	+37	+6
Alko jaotuslaod	...	124	...	-6
Toiduainetekauplused	8076	6093	-25	-96
Taluveinikauplused	...	44	...	-3
A- ja B-restoranid*	3492	5964	+71	+122
C-restoranid*	6053	2358	-61	-166
Restoranid kokku	9545	8322	-13	-44

* A- ja B-restoranides tohib serveerida kangeid alkoholseid jooke ja C-restoranides kuni 4,7%-lisi alkoholseid jooke.

Allikad: Valvira, THL, Soome Statistikaamet

Registreerimata alkoholi tarbimine Soomes 2008. aastal suurenes 1,9 liitri elaniku kohta (100%-lises alkoholis) ehk 5,6% võrreldes aastatagusega. Selle alla kuuluvad reisidelt kaasa toodud kogused, välismaal tarbimine, kodus valmistatud ja salaturult ostetud alkoholi-kogused. Kokku alkoholsete jookide kogutarbimine 100%-lises alkoholis vähenes 2008.

aastal Soomes 10,4 liitrini elaniku kohta ehk ligikaudu 1% (tabel 12). Peale 2004. aastat on Soomes alkoholitarbimine olnud suhteliselt stabiilsel tasemel (10,3-10,5 liitrit elaniku kohta aastas), kõikudes kord veidi üles, siis jälle alla. Varasematel aastatel (enne 2004. aastat) tarbiti Soomes alkoholi vähem kui praegu.

Tabel 12

Alkoholsete jookide kogutarbimine Soomes

(100%-lises alkoholis, l/1 el)

	1995	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Kasv, +,-%
Registreeritud turg	6,7	7,7	8,2	8,2	8,4	8,7	8,5	-2,3
Registreerimata turg	2,1	1,7	2,1	2,3	1,9	1,8	1,9	+5,6
Kokku	8,8	9,4	10,3	10,5	10,3	10,5	10,4	-1,0

Allikas: Valvira, THL, Soome Statistikaamet

Soome Statistikaamet⁴ teeb korra kvartalis kokkuvõtteid reisidelt kaasa toodud alkoholsete jookide koguste kohta. Nende andmetel (tabelid 13 ja 14) suurenesid 2008. aastal soomlaste välisreisidelt kaasa toodud kõikide alkoholsete jookide kogused ning need kasvasid olenevalt joogist 8%...67%. Vähem suurenes õlle ja alla 22%-liste piiritusjookide sissetoodud kogused, enam aga kääritatud lahjade jookide (siidrite) sissevedu. Kangete jookide sissevedu kokku suurenes 2008. aastal 20%. Sealjuures kasvas kiiremini alkoholsete jookide sissevedu Eesti suunalt: näiteks kange alkoholi osas 35%, siidrite osas 75%.

Tabel 13

Soomlaste reisidelt kaasa toodud alkoholsete jookide kogused 2003-2008. aastal (mln l)

	Kanged	Vahetooted	Kääritatud ja lahjad joogid			Õlu
			veinid	siider	long drink	
2003 Eesti suunalt
Kõikidelt välisreisidelt	4,0	1,7	3,6			27,7
2004 Eesti suunalt	3,4	1,2	3,9			15,5
Kõikidelt välisreisidelt	6,3	2,5	8,2			26,2
2005 Eesti suunalt	4,4	1,4	6,2			13,2
Kõikidelt välisreisidelt	7,5	2,6	9,4			23,4
2006 Eesti suunalt	4,8	1,2	2,4	3,0	3,4	10,7
Kõikidelt välisreisidelt	7,3	2,2	4,8	3,5	3,8	17,6
2007 Eesti suunalt	2,8	1,2	1,7	2,3	3,7	10,7
Kõikidelt välisreisidelt	4,9	2,1	3,7	2,7	4,0	13,6
2008 Eesti suunalt	3,7	1,6	2,9	4,0	4,5	9,7
Kõikidelt välisreisidelt	5,9	2,4	4,8	4,5	5,0	14,8

Allikas: Soome Statistikaamet

⁴ Tilastokeskus, Suomalaisten matkailu-turkimuksen yhteydessä tehtävä tuontikysely 1-3/2008

Tabel 14

Soomlaste kaasa toodud keskmised alkoholsete jookide kogused 2003-2008. aastal
(liitrit ühe täiskasvanud reisija kohta)

	Kanged	Vahetooted	Kääritatud ja lahjad joogid			Õlu
			veinid	siider	long drink	
2003 Eesti suunalt	0,8	0,3	0,6			7,7
Kõikide välisreiside keskmine	0,7	0,3	0,6			4,9
2004 Eesti suunalt	1,9	0,7	2,1			8,6
Kõikide välisreiside keskmine	1,1	0,4	1,4			4,5
2005 Eesti suunalt	2,3	0,7	3,3			7,0
Kõikide välisreiside keskmine	1,2	0,4	1,5			3,8
2006 Eesti suunalt	2,8	0,7	1,4	1,7	2,0	6,2
Kõikide välisreiside keskmine	1,2	0,4	0,8	0,6	0,6	2,9
2007 Eesti suunalt	1,7	0,7	1,1	1,5	2,3	5,5
Kõikide välisreiside keskmine	0,8	0,3	0,6	0,4	0,7	2,2
2008 Eesti suunalt	2,1	1,0	1,6	2,3	2,7	5,5
Kõikide välisreiside keskmine	0,9	0,4	0,8	0,7	0,8	2,4

Allikas: Soome Statistikaamet

Lisaks Soome Statistikaameti iga-aastastele küsitlustele viib igal aastal Soomes läbi telefoniküsitlusi ka TNS Gallup OY mitmete alkoholiturguga seotud osapoolte tellimusel, selgitamaks välja, kui palju välisreisidelt, kust riigist ja milliseid alkoholsete jooke kaasa toodi⁵ (tabelid 15-17). Tulemused on ülaltoodud Soome Statistikaandmetest erinevad ning näitavad, et osade alkoholsete jookide kaasatoomine reisilt 2008. aastal vähenes, osadel suurenes. Uuringu tulemuste järgi toodi 2008. aastal eelmisest aastast vähem eriti õlut, *long drink*'e ja siidreid. Alla 22%-lise alkoholisisaldusega piiritusjookide sissetoodud kogused kasvasid kolmandiku võrra, veini kogused 14% ja kangete piiritusjookide reisilt kaasa toodud kogused olid ligi 7% mullusest suuremad.

Tabel 15

Hinnangud elanike poolt maale toodud alkoholsete jookide koguste kohta
Soomes (mln l)

	2004	2005	2006	2007	2008	+/- %
Õlu	37,8	34,6	25,2	21,8	20,7	-5,0
Siider	4,4	5,7	4,3	5,9	5,5	-6,8
Long drink	3,2	6,1	6,3	8,4	6,4	-23,8
Vein	6,5	8,9	8,0	6,4	7,3	+14,1
Alla 22% piiritusjoogid	2,6	2,3	2,0	1,6	2,1	+31,3
Kanged piiritusjoogid	10,8	11,8	8,9	9,0	9,6	+6,7

Allikas: TNS Gallup OY

⁵ Alkoholijuomien matkustajatuontiseuranta 2008. TNS Gallup OY.

Tabel 16

Alkoholsete jookide maaletoomine Soome elanike poolt eri ostukohtadest 2008. aastal
(mln l)

	Õlu	Veinid	Kanged
Laevalt/Eestist	416,3	4,3	6,2
Mujalt EL-ist	2,7	2,4	2,4
Väljapoolt EL-i	1,7	0,6	1,0
Kokku	20,7	7,3	9,6

Allikas: TNS Gallup OY

Tabel 17

Õlle ja kangete jookide maaletoomine Soome elanike poolt eri ostukohtadest (mln l)

	2005	2006	2007	2008	+/- %
Õlu					
Laevast/ Eestist	27,6	20,4	18,0	16,3	-9,4
Mujalt	7,0	4,8	3,8	4,4	+15,8
Kanged joogid					
Laevast/ Eestist	8,9	6,3	6,5	6,2	-4,6
Mujalt	2,9	2,6	2,5	3,4	+36,0

Allikas: TNS Gallup OY

Kokku tõid soomlased TSN Gallupi⁶ küsitlusuuringu tulemustel järgi 2008. aastal välisreisidelt kaasa 4,3% enam alkoholiseid jooke kui aasta varem (arvestatuna 100%-lises alkoholis). See tähendab, et 2005. aasta lõpus alanud kaasa toodud alkoholikoguste vähene-mine on peatunud ja pöördunud taas kergele kasvule. 2008. aastal tõid soomlased turistidena alkoholiseid jooke kaasa aasta arvestuses 60% rohkem kui enne 2004. aasta maksualandust, kuid 20% vähem kui 2005. aastal.

⁶ Alkoholijuomien matkustajatuontiseuranta 2008. TNS Gallup OY.

Kokkuvõte

Käesolev uuring on seitsmes EKI-s sel teemal ühtse metoodika alusel tehtud analüüs. Selgitamaks täpsemalt välja kui suure osakaalu moodustavad turistid alkoholi siseturumüügis Eestis ning kui suur on eestimaalaste alkoholitarbimine, tuleks lisaks käesolevale tööle veel läbi viia uuringuid turistide kulutuste kohta, teha ülevaade Eesti toitlustusasutuste alkoholi hindadest, uurida Eesti elanike alkoholi tarbimist teistes riikides ja kaasaostmist välismaalt.

SA andmetel külastas Eestit 2008. aastal 4,1 miljonit **väliskülastajat**, neist 56% olid pärit Soomest. Väliskülastajate arv oli aastatagusest 16% suurem. Samal aastal majutati Eestis 1,43 mln turisti ning see arv suurenes aastaga 3,9%. Eestit külastanud majutatud turistide arv vähenes paljudest riikidest, sealhulgas Norrast (-16%), Suurbritanniast (-16%), USA-st (14%) ja Rootsist (-4%). Kuid külastatavus kasvas Venemaalt (46%) ja Saksamaalt (6%).

Turismi piirkonnas asuvatest alkoholikauplustest hindas 35% **turistide oste** 2008. aastal võrdseks eelmise aastaga ja 65% kauplustest vähenenuks ning ostude suurenemist ei märkinud ükski kauplus. Turistide alkoholiostude vähenemist näitasid Tallinna vana- ja kesklinna kauplused, sadamapiirkonna kauplused märkisid enamuses ostude püsimist varasema aasta tasemel.

Suurema osa väliskülastajate poolt Eestist kaasa ostetud alkohoolsetest jookidest ostsid soomlased. Kaupluste hinnangul väliskülastajate keskmised kangete ja lahjade alkohoolsetel jookide ostukogused kauplustest vähenesid, õlle ja likööri kogused jäid varasema aasta tasemele ning veini kaasaostu keskmine kogus suurenes. Kuigi 2008. aastal külastas Eestit aastatagusest enam välisturiste, jäi turisti kohta väiksemate ostude tõttu turistide poolt kauplustest kaasaostetud alkohoolsete jookide kogumaht 4,4% väiksemaks aastatagusest. Seevastu laevadelt ostsid turistid 2008. aastal koju kaasa koguseliselt 14,1% rohkem alkoholi kui eelmisel aastal. Kokku ostsid väliskülastajad Eestist 2008. aastal kaasa 3,28 mln liitrit alkohoolseid jooke 100%-lises alkoholis arvestatuna, sh kauplustest 1,74 mln liitrit ja laevadelt 1,54 mln liitrit. Seda oli kokku 3,5% rohkem kui eelmisel aastal. Lisaks **jõid** turistid EKI hinnangute järgi 2008. aastal Eestis olles kohapeal kokku 0,81 mln liitrit alkohoolseid jooke 100%-lises alkoholis väljendatult. Seega kokku tuleks eestimaalaste alkoholitarbimise arvu-tamisel 2008. aasta siseturumüügist maha arvestada turistide osana 4,09 mln liitrit ehk 3,05 liitrit elaniku kohta.

Eestit külastanud välisriikide kodanike **kulutused alkoholile Eesti kauplustes** 2008. aastal vähenesid hinnanguliselt ligi 10% ning olid keskmiselt 240 krooni ühe turisti kohta (2007.a 264 kr). Seega ulatus väliskülastajate poolt kauplustest ostetud alkohoolsete jookide jaekäive 2008. aastal hinnanguliselt 930-940 mln kroonini. Sellest järeldub, et kogu alkohoolsete jookide 2008. aasta jaekäibest kauplustes moodustasid välisturistide kaasaostud ligikaudu 18% (2007.a 19%).

Uuringust selgus, et turistide **lemmikviinadeks** olid endiselt AS Liviko Viru Valge ja AS Altia Eesti Saaremaa viin, kuid 2008. aastal suurenes oluliselt AS Liviko Laua Viina populaarsus väliskülastajate seas. Konjakitest-brändidest ostsid turistid Eestist kõige enam Larsenit, Remy Martini, Meukowit ja Maxime Trijoet. Likööridest olid turistide lemmikud endiselt AS Liviko Vana Tallinn ja Metsmaasikaliköör. Endiselt osteti sageli ka Jägermeisterit

ja erinevaid eesti ja imporditud koore- ja kohvilikööre. Turistide poolt ostetud õlle sortiment oli üsna väike - peamiselt osteti kaasa Saku Originaali, soomlased eelistasid ka Koffi ja tšehhi õlut. *Long drink*'idest osteti enam Sinebrychoffi ja Hartwalli, siidritest Upciderit ja Golden Cappi.

Lisaks EKI poolt kasutatud metoodikale võrreldi käesolevas töös turistide alkoholi kaasaostumahtude andmeid ka Soome ja Rootsi spetsialistide poolt koostatud erinevate uuringute tulemustega. Eestis alkoholisektoris toimuva paremaks ülevaateks tuleks Põhja-maade uurimisasutuste töö eeskujuks võtta ning koguda andmeid enamate valdkondade kohta, kui Eestis praegu seda on tehtud.